

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

16 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Victor Boico, Nadejda Toma, Anatolie Țurcan, Elena Cobzac,

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Brigai Sergiu, de către avocatul Parpalac Aurelia în numele părții vătămate Mocanu Sergiu, de către avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion și de către inculpații Busuioc Victor și Busuioc Alexandru, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 ianuarie 2018, în cauza penală în privința lui

Busuioc Victor XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX,

Busuioc Alexandru XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță:

de la 12.04.2016 – până la 07.04.2017

instanța de apel:

de la 02.05.2017 – până la 15.01.2018

instanța de recurs ordinar:

de la 13.06.2018 – până la 16.10.2018

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 07 aprilie 2017, Busuioc Victor și Busuioc Alexandru au fost recunoscuți vinovați în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-le stabilită, fiecăruia, pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, ceea ce constituie 10000 lei.

S-a dispus încasarea în mod solidar, de la Busuioc Victor și Busuioc Alexandru în beneficiul lui Mocanu Sergiu, a sumei de 1000 lei cu titlu de prejudiciu moral

S-a respins, ca neîntemeiată, acțiunea civilă înaintată de Mocanu Sergiu privind încasarea în mod solidar, de la Busuioc Victor și Busuioc Alexandru, a sumei de 860 lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 10403 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

S-a respins, ca neîntemeiată, acțiunea civilă înaintată de Ghilan Tatiana privind încasarea în mod solidar, de la Busuioc Victor și Busuioc Alexandru, a sumei de 1845 lei cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 25000 lei cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 20000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

S-a respins, ca neîntemeiată, acțiunea civilă înaintată de Verebcean Simion privind încasarea în mod solidar, de la Busuioc Victor și Busuioc Alexandru, a sumei de 455 lei cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 30000 lei cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 10000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

S-a dispus încasarea în mod solidar, de la Busuioc Victor și Busuioc Alexandru în beneficiul statului, a sumei de 1431 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

2. Potrivit sentinței, prima instanță a constatat că Busuioc Victor XXXXX și Busuioc Alexandru XXXXX, la 06.07.2015, aproximativ la ora 17:50, aflându-se în centrul s. Tudora, r-nul Ștefan Vodă, în apropierea ÎI „Speranța Tudorene”, în urma înțelegerii prealabile și împreună, încălcând grosolan ordinea publică și exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, fără careva pricini, din intenții huliganice, l-au maltratată pe Mocanu Sergiu, cauzându-i prin aceasta dureri fizice.

2.1. Prin aceeași sentință, din învinuirea adusă inculpaților Busuioc Victor și Busuioc Alexandru a fost exclusă incriminarea privind maltratarea lui Verebcean Simion.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion, de părțile vătămate Mocanu Sergiu și Verebcean Simion și de inculpații Busuioc Victor și Busuioc Alexandru.

3.1. Avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion – a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpații să fie condamnați în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal – Busuioc Victor la 3 ani închisoare, iar Busuioc Alexandru la 5 ani închisoare, cu admiterea integrală a acțiunii civile înaintate de Verebcean Simion și cu încasarea în beneficiul acestuia, în mod solidar de la inculpați, a sumei de 455 lei cu titlu de cheltuieli de transport, a sumei de 10000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică și a sumei de 30000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În argumentarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele:

- acuzatorul de stat nu a formulat învinuirea în privința inculpatului Busuioc Alexandru privind maltratarea lui Verebcean Simion, aceasta urmând în a fi modificată în sensul agravării în cadrul sedinței de judecată la examinarea prezentei cauze penale, fapt care a fost omis. Acuzatorul de stat a recunoscut în mod expres abaterile comise, iar din considerentul că instanța nu este în drept să depășească limitele învinuiri aduse inculpatului, a fost respinsă acțiunea civilă înaintată de către Verebcean Simion;

- din motivul încălcărilor procedurale admise de către organul de urmărire penale, sub aspectul înaintării unei învinuiri corecte inculpaților, părții vătămate

Verebcean Simion i-a fost flagrant încălcat dreptul la o examinare coresponzătoare a plângerii sale;

- prima instanță a stabilit inculpaților o pedeapsă prea blândă, inequitabilă, fără a lua în considerație că inculpatul Busuioc Alexandru se caracterizează negativ la locul de trai, are un comportament impulsiv, în adresa acestuia au fost înregistrate plângeri, potrivit revendicării din 16.03.2017 anterior a comis infracțiunii, pentru care a fost condamnat și nu este angajat în câmpul muncii;

- aplicarea unei pedepse prea blânde la caz generează părții vătămate Mocanu Sergiu apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și neîncredere în lege, fapt ce ar duce la consecințe contrare scopului urmărit, acesta deja pe parcursul a mai mult de doi ani de zile își caută dreptatea, lucrând peste hotarele RM, de fiecare dată vine pentru participare la examinarea cauzei, așteptând pronunțarea unei soluții obiective și legale pe caz;

- urma să se țină cont de faptul că lui Verebcean Simion drept rezultat al acțiunilor infracționale comise de inculpați i-a fost cauzat un prejudiciu moral considerabil, suferințe psihice și fizice, acesta se bucură de autoritate printre cetățenii satului fiind ales în funcția de consilier, dar în urma acțiunilor ilegale ale inculpaților i-a fost știrbită autoritatea printre rândurile cetățenilor, acesta simțind un disconfort sufletesc enorm, insultele și injuriile aduse acestuia în public, manifestate printr-un cinism și obrăznicie deosebită, cu aplicarea și a violenței fizice i-au creat o imagine distructivă, discreditoare față de cetățeni;

- în cadrul examinării cauzei a fost constatat cu certitudine că cheltuielile judiciare suportate de partea vătămată Verebcean Simion constau din cheltuieli de deplasare, de asistență juridică, studiere a materialelor. Astfel, cerințele părții vătămate au fost nejustificat respinse, fără nici un temei legal, acestea urmând a fi satisfăcute integral. Verebcean Simion și-a motivat destul de explicit și întemeiat și cerința încasării prejudiciului moral în sumă de 30000 de lei.

3.2. Părțile vătămate Mocanu Sergiu și Verebcean Simion – au solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpații să fie condamnați în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal – Busuioc Victor la 3 ani închisoare, iar Busuioc Alexandru la 5 ani închisoare, cu admiterea integrală a acțiunilor civile înaintate.

În argumentarea cererii depuse, apelanții au invocat următoarele:

- pedeapsa stabilită inculpaților este nejustificat de blândă și insuficientă pentru a-si atinge scopul;

- ambii inculpații nu sunt la prima abatere de la legea penală, nu și-au recunoscut vina și nu s-au căit de cele comise, se caracterizează mai puțin satisfăcător, pedepsele penale anterior aplicate acestora n-au adus la corectarea lor, ci le-au insuflat un sentiment de invulnerabilitate, considerent din care aceștia continuă cu obrăznicie să terorizeze comunitatea. Circumstanțe atenuante în cauză nu au fost identificate, astfel, aplicarea pedepsei sub formă de amendă acestora nejustificată și inequitabilă în raport cu infracțiunea comisă, personalitățile părților vătămate și datele ce caracterizează inculpații;

- Mocanu Sergiu, Verebcean Simion, Popescu Ecaterina și Ghilan Tatiana au fost recunoscuți în calitate de părți vătămate în cauză păstrându-și acest statut până în prezent;

- în cadrul examinării cauzei a fost constatat cu certitudine că cheltuielile judiciare suportate de către părțile vătămate constau din cheltuielile legate de deplasarea acestora la organele de anchetă și la instanța de judecată, cheltuielile suportate pentru asistența juridică în instanța de judecată, cât și cheltuielile de tratament suportate de către Mocan Sergiu;

- potrivit materialelor cauzei Verebcean Simion a suportat cheltuieli pentru deplasarea de la domiciliu (s. Tudora, r-nul Ștefan Vodă) la organul de urmărire penală (or. Ștefan Vodă) de două ori și de zece ori la instanța de judecată, în total 12 deplasări tur - retur cu costul tichetului pentru deplasare într-o direcție de 17,3 lei, în total în sumă de 415 lei 20 bani; Ghilan Tatiana a avut o deplasare la organul de urmărire penală și o deplasare la instanța de judecată, venind din Cluj-Napoca, România, costul deplasării într-o direcție fiind de 443,7 lei, în total suportând cheltuieli de deplasare în valoare de 1774,8 lei; Mocanu Sergiu s-a deplasat la organul de urmărire penală de nouă ori și la instanța de judecată la fel de 9 ori, în total de 18 ori și reiesind din deplasarea din s. Tudora la Ștefan-Vodă, cheltuielile suportate constituie suma de 619,2 lei, iar potrivit bonurilor de plată anexate la acțiunea civilă, ultimul a mai suportat și cheltuieli legate de tratament în sumă de 860 lei 66 bani. Prima instanță a respins solicitarea de încasare a acestor cheltuieli fără un careva temei legal;

- nejustificat au fost respinse și pretențiile privitor la repararea prejudiciului moral, iar suma de 1000 lei, dispusă de către prima instanță de a fi încasată de la inculpați, este nejustificat de mică, inechitabilă și nu are caracter compensatoriu;

- s-a stabilit cu certitudine că în instanța de judecată părțile vătămate Mocanu Sergiu, Verebcean Simion și Ghilan Tatiana au fost asistați de un avocat, care a participat la 11 ședințe de judecată, a întocmit acțiunile civile și care a fost remunerat pentru munca depusă cu 10 000 lei. Cheltuielile nominalizate sunt reale, necesare și rezonabile, iar prima instanță fără careva temei legal a respins acțiunea și în această parte.

3.3. Partea vătămată Mocanu Sergiu, prin apel suplimentar – a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpații să fie condamnați în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal – Busuioc Victor la 3 ani închisoare, iar Busuioc Alexandru la 5 ani închisoare, cu admiterea integrală a acțiunii civile înaintate și cu încasarea în beneficiul acestuia, în mod solidar de la inculpați, a sumei de 619,2 lei cu titlu de cheltuieli de transport, a sumei de 10000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, a sumei de 465 lei cu titlu de cheltuieli legate de eliberarea copiilor documentelor, a sumei de 860,66 lei cu titlu de prejudiciu material (cheltuieli pentru tratament) și a sumei de 60000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În argumentarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele:

- stabilindu-le inculpaților pedeapsa sub formă de amendă, prima instanță a dat o apreciere incorectă criteriilor generale de individualizare a pedepsei prevăzute de art. 75 Cod penal, fără a fi luat în considerație că inculpatul Busuioc Alexandru se caracterizează negativ la locul de trai, are un comportament impulsiv, în adresa acestuia au fost înregistrate plângeri, potrivit revendicării din 16.03.2017 anterior a comis infracțiuni, pentru care a fost condamnat și nu este angajat în câmpul muncii;

- aplicarea unei pedepse prea blânde la caz generează părții vătămate Mocanu Sergiu apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și neîncredere în lege, fapt ce ar duce la consecințe contrare scopului urmărit, acesta deja pe parcursul a mai mult de doi ani de zile își caută dreptatea, lucrând peste hotarele RM, de fiecare dată vine pentru participare la examinarea cauzei, așteptând pronunțarea unei soluții obiective și legale pe caz;

- prima instanță a admis parțial pretenția părții vătămate ce ține de încasarea prejudiciului moral doar în sumă de 1000 lei, aceasta nefiind absolut echitabilă în coraport cu suferințele și înjosirea suportată de către pățimit;

- în cadrul examinării cauzei a fost constatat cu certitudine că cheltuielile judiciare suportate de către partea vătămată Mocanu Sergiu constau din cheltuieli de tratament, de deplasare, de eliberare a copiilor documentelor, de asistență juridică, de studiere a materialelor. Astfel, cerințele părții vătămate au fost nejustificat respinse, fără nici un temei legal, acesta urmând în a fi satisfăcute integral. Mocanu Sergiu și-a motivat destul de explicit și întemeiat inclusiv cerința încasării prejudiciului moral în sumă de 60000 lei;

- prin acțiunile inculpaților părții vătămate Mocanu Sergiu i-au fost cauzate suferințe fizice și psihice, fapt ce justifică solicitarea de la instanța de judecată a încasării prejudiciului moral prin echivalent bănesc;

- organul de urmărire penală a cercetat superficial cauza - potrivit materialelor dosarului au fost depuse plângeri de către Mocanu Sergiu, Verebcean Simion, Ghilan Tatiana și Popescu Ecaterina, aceștia fiind recunoscuți ca părți vătămate și audiați în această calitate, dar în finalul întocmirii rechizitorului, episoadele comise de Busuioc Alexandru nu au fost expuse, părților vătămate menționate nu le-au fost aduse spre cunoștință materialele cauzei penale. Probele nu au fost administrate și apreciate pe deplin, în sensul încadrării corecte a acțiunilor infracționale în privința lui Busuioc Alexandru în sensul agravării acuzării, ori la caz nu se poate înțelege din care considerente a fost tolerată o asemenea situație din partea Procuraturii r-nului Ștefan Vodă.

3.4. Inculpații Busuioc Victor și Busuioc Alexandru – au solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitați de sub învinuirea imputată.

În argumentarea cererii depuse, apelanții au invocat următoarele:

- deși prima instanță a constatat nevinovăția inculpaților pe episodul maltratării lui Verebcean Simion, careva probe directe și pertinente, care ar dovedi vinovăția lor și în maltratarea lui Mocanu Sergiu (cu atât mai mult-din

intenții huliganice), atât în cadrul urmăririi penale, precum și în cadrul cercetării judecătorești, nu au fost acumulate, cu excepția declarațiilor mincinoase ale părților vătămate, care sunt în relații ostile cu inculpații de mai mult timp;

- faptul că pe parcursul desfășurării urmăririi penale nu au fost administrate careva probe ce ar demonstra vinovăția inculpaților a fost confirmat de însăși ofițerul de urmărire penală a SUP a IP Ștefan Vodă, Grigoriev A., care prin raportul pe cauza penală din 28.12.2015 (f.d. 181-191), a înaintat Procurorului r-nului Ștefan Vodă propunerea de a-l scoate de sub urmărire penală pe Busuioc Alexandru din motivul că acțiunile acestuia nu întrunesc elementele infracțiunii, prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, ci se conțin elementele contravenției, prevăzute de art. 354 Cod contravențional, precum și de a-l scoate de sub urmărire penală pe Busuioc Victor din motivul că acțiunile acestuia nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, cu clasarea cauzei penale.

În raportul nominalizat organul de urmărire penală în mod obiectiv și legal a analizat minuțios totalitatea probelor acumulate pe cauza penală și a emis o concluzie legală privind constatarea nevinovăției inculpaților în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, or în realitate inculpații nu au comis careva acțiuni huliganice la 06.07.2015, fapt demonstrat atât la urmărirea penală, cât și în instanța de judecată. Acest raport a fost ignorat de către procuror și instanța de judecată – astfel, au fost grav încălcate cerințele art. 289-291 Cod de procedură penală, or având raportul anchetei preliminare privind scoaterea inculpaților de sub urmărirea penală cu clasarea cauzei, în care sunt minuțios analizate totalitatea probelor, care indică la nevinovăția inculpaților în comiterea infracțiunii imputate, procurorul era obligat să se pronunțe asupra admiterii sau respingerii raportului sus-menționat cu argumentarea respingerii raportului în cauză, sau procurorul cel puțin urma măcar să indice procurorului care conducea urmărirea penală (la caz procurorului S. Durguz) ca ultimul să se expună asupra raportului ofițerului de urmărire penală sau să mai acumuleze careva probe întru dezmințirea acestui raport. Contrar normelor procesuale, aceste cerințe legale au fost totalmente ignorate.

Mai mult ca atât, comiterea ilegalităților a fost continuată de către Procuratura Ștefan Vodă - la data de 29.12.2015 sub nr. JP 1719 cauza penală a fost primită la procuratură de la IP Ștefan Vodă (f.d. 192), tot în aceiași zi procurorul rl. P. Tofan i-a indicat procurorului S. Durguz: „D-nui Durguz, decideți conform art. 291 CPP”. Ulterior, pe parcursul a 30 zile, adică la 29.01.2016. nefiind adunate careva probe, care ar combate concluziile raportului privind clasarea cauzei penale, procurorul S. Durguz (dânsul cunoscând faptul că în timpul apropiat se va concedia din organele procuraturii) i-a înșelat pe ambii precum că cauza penală merge spre încetare și că nu va fi înaintată în judecată și sub acest pretext la 29.01.2016 (în realitate a fost la începutul lunii aprilie 2016) acesta le-a înaintat ambilor procesele-verbale de informare de

terminarea urmăririi penale și despre prezentarea materialelor de urmărire penală (f.d. 193-196), care au avut loc și în absența apărătorului, ori S. Durguz încă anterior, la 20.10.2015 și la 09.11.2015, de asemenea sub pretextul că dosarul penal merge spre încetare, i-a impus să renunțe la apărător, fapt pe care ei și l-au acceptat, fiind mințiți. Ambii au semnat procesele-verbale nominalizate, care nu conțineau text. Inculpatul Busuioc Victor a semnat aceste procese-verbale aflându-se în or. Chișinău, unde procurorul a venit și i le-a înmânat spre semnare nu pe 29.01.2016, cum este indicat, ci în luna aprilie 2016. Busuioc A. a semnat procesele-verbale necompletate aflându-se în or. Ștefan Vodă la piață, unde a și fost găsit prin telefon de către S. Durguz tot în luna aprilie 2016 și nicidecum la 29.01.2016, cum este indicat în procesele-verbale, cu atât mai mult fiind și modificată data întocmirii lor (f.d. 194).

Deși aceste ilegalități au fost expuse în fața primei instanțe, ultima le-a apreciat critic, motivând doar prin aceea că există semnăturile lor pe procesele-verbale sus menționate. Prima instanță a admis că inculpaților nu le-a fost înmânat rechizitoriul la finalizarea urmăririi penale, din acest motiv inculpaților le-a fost înmânat actul în cauză în ședința de judecată, astfel instanța recunoscând și faptul că au inclupații fost privați de dreptul de a face cunostință cu materialele dosarului penal și, respectiv, au fost recunoscute ilegalitățile comise în privința inculpaților de către Procuratura Ștefan Vodă;

- rechizitoriul a fost întocmit contrar prevederilor art. 296 Cod de procedură penal, or în analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția inculpaților ca învinuiți nu au fost combătute argumentele apărării. De asemenea, contrar cerințelor alin. (3) al art. 296 Cod de procedură penală, data redactării rechizitoriului este corectată, fiind neclară, fapt care indică la corectitudinea declarațiilor inculpaților privind ilegalitățile comise față de ei ca învinuiți;

- în declarațiile de la faza urmăririi penale și instanță, Busuioc Alexandru a indicat că s-a apropiat de masa din fața magazinului, unde se aflau Mocanu Sergiu cu Verebcean Simion. doar după ce a fost numit de către Mocanu S. cu cuvinte jignitoare, ca să-l întrebe de ce l-a numit așa. Ulterior, între ei s-a iscat și o ceartă, care purta un caracter personal, adică era legată de divergențe în viziuni politice, fapt confirmat de însăși Mocanu Sergiu în cererea înaintată și declarațiile lui la urmărirea penală (f.d. 11-13, 24-26). Doar după ce Mocanu Sergiu l-a numit cu aceleași cuvinte și pe Busuioc Victor, care se apropia de fața locului, Busuioc Alexandru s-a pornit spre el, însă Mocanu Sergiu a fugit în incinta magazinului, unde și s-a lovit cu corpul și fața de ușa întredeschisă, fapt confirmat parțial și prin raportul de expertiză medico-legală nr. 366 din 26.11.2015 (f.d. 169-175). Respectiv, Busuioc Victor a mers la fața locului nu pentru a comite acte de huliganism sau a-l maltrata pe Mocanu Sergiu, de care el nici nu s-a apropiat pe 06.07.2015, ci pentru a evita un careva conflict între fecior și Mocanu Sergiu. În mod corespunzător, niciunul din inculpați nu a aplicat violență fizică față de pe Mocanu Sergiu;

- afirmațiile inculpaților, precum că nu l-au maltratat pe Mocanu Sergiu, au fost confirmate și de către martorii Golovcenco V. și Barbei O. atât la faza urmăririi penale, cât și în ședința de judecată;

- declarațiile părților vătămate eronat au fost acceptate de către prima instanță, or sunt contradictorii și au fost combătute prin întregul ansamblu de probe în cauză.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 ianuarie 2018, pronunțată integral la 15 februarie 2018, apelul declarat de inculpați și apelul suplimentar declarat de avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion au fost respinse, ca fiind depuse peste termen.

A fost admis apelul declarat de părțile vătămate Mocanu Sergiu și Verebcean Simion, precum și apelul suplimentar declarat de partea vătămată Mocanu Sergiu, casată sentința parțial, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, potrivit căreia cheltuielile de judecată în sumă de 1431 lei au fost trecute în contul statului.

În rest sentința a fost menținută.

4.1. În argumentarea soluției adoptate, referindu-se la apelul declarat de inculpați, instanța de apel a constatat că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din prima instanță, la 07.04.2017, inculpații au fost prezenți la pronunțarea sentinței și au primit o copie de pe sentință la aceeași dată, potrivit recipisei (f.d. 63, vol. II).

În sensul art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală și a normelor ce reglementează calcularea termenelor de procedură, instanța de apel a constatat că termenul de declarare a apelului, în speță, urmează a fi calculat începând cu 08 aprilie 2017 și a expirat la 24.04.2017, iar inculpații au declarat apel la 25.04.2017, adică după expirarea termenului legal. Totodată, instanța de apel a statuat că apelanții nu au invocat careva motive temeinice care au stat la baza omiterii termenului de declarare a apelului și, respectiv, a considerat că lipsesc temeiuri pentru a repune apelul în termen.

4.2. Referindu-se la apelul suplimentar declarat de avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion, instanța de apel a constatat că prin mandatul cu seria MA nr. 1031770 din 31 mai 2017, avocatul a fost împuternicit de a acorda asistență juridică lui Verebcean Simion. În sensul prevederilor legale care reglementează declararea apelului suplimentar în cazul înlocuirii apărătorului, instanța de apel a constatat că termenul de declarare a apelului urma a fi calculat începând cu 31 mai 2017, dată de la care se prezumă că avocatul era în cunoștință de cauză cu materialele dosarului. În acest context, instanța de apel a constatat că depunerea de către avocat a cererii de apel abia la 19 iunie 2017 a fost realizată cu omiterea termenului de declarare, iar reieșind din considerentul că avocatul nu a invocat careva motive în acest sens, precum și nu a solicitat să facă cunoștință cu materialele cauzei la momentul intervenirii în

proces, instanța de apel a statuat că lipsesc motive de a repune apelul declarat de avocatul Zaharia Procopie în termen.

4.3. Referindu-se la apelul comun al părților vătămate și la apelul suplimentar declarat de partea vătămată Verebcean Simion, instanța de apel a apreciat critic solicitarea de modificare a învinuirii înaintate lui Busuioc Alexandru în sensul agravării, în ceea ce privește episodul comiterii huliganismului și în privința lui Verebcean Simion, Ghilan Tatiana și Popescu Ecaterina. În acest sens, instanța de apel a constatat că Popescu Ecaterina și Ghilan Tatiana au fost recunoscute în calitate de părți vătămate prin ordonanțele din 13.07.2015 și 28.07.2015, iar conform rechizitoriului, Busuioc Victor și Busuioc Alexandru a fost învinuiți în comiterea actelor de huliganism în privința altor persoane – Verebcean Simion și Mocanu Sergiu.

Suplimentar, instanța de apel a constatat că în cadrul cercetării judecătorești din prima instanță s-a stabilit că din întregul ansamblu probatoriu nu reieșea că inculpații l-au maltratat pe Verebcean Simion, ci doar faptul că Busuioc Alexandru s-a exprimat cu cuvinte injurioase în adresa acestuia.

Reieșind din aceste considerente, instanța de apel a statuat că prima instanță just a exclus din învinuirea adusă inculpaților acțiunile privind maltratarea lui Verebcean Simion. Totodată, instanța de apel a considerat că prima instanță, respectând prevederile art. 325 Cod de procedură penală, a judecat cauza în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, în care nu s-a făcut referință la părțile vătămate Ghilan Tatiana și Popescu Ecaterina. Totodată, instanța de apel a apreciat critic argumentele privind modificarea învinuirii aduse lui Busuioc Alexandru, inclusiv din considerentul că procurorul nu a declarat apel, chestiune prin care s-a constatat imposibilitatea modificării învinuirii.

Instanța de apel a respins și acele argumente, prin care se susținea că prima instanță a efectuat o individualizare greșită a pedepsei. Sub acest aspect, instanța de apel a considerat că prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. art. 6, 7, 61, 75 Cod penal, astfel a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celor vinovați, de circumstanțele care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovaților, precum și de condițiile de viață ale familiei acestora.

Instanța de apel a constatat că inculpații nu au recunoscut vina și nu se află la evidența medicilor narcolog sau psihiatru. Contrar argumentelor invocate de părțile vătămate, instanța de apel a constatat că inculpații se caracterizează pozitiv la locul de trai, iar faptul că inculpații au fost anterior condamnați nu putea fi reținut drept o circumstanță agravantă în cauză, or antecedentele penale sunt stinse.

Instanța de apel a considerat că în cauză lipsesc motive pentru agravarea pedepsei stabilite inculpaților, după cum au solicitat părțile vătămate, iar aplicarea pedepsei cu închisoare ar fi inechitabilă, inclusiv din considerentul că inculpații, raportând circumstanțele cauzei la persoana ultimilor, nu prezintă

pericol social. Suplimentar, instanța de apel a constatat că apelanții, solicitând condamnarea inculpaților la închisoare, nu au făcut referire la careva date obiective care să vizeze circumstanțe speciale ale cauzei, care ar justifica stabilirea unei pedepse mai aspre.

Reieșind din totalitatea considerentelor enunțate, instanța de apel a conchis că prima instanță le-a stabilit inculpaților o pedeapsă legală și echitabilă, aptă să atingă scopurile instituite de lege.

Referindu-se la argumentele prin care se susținea soluționarea eronată a acțiunilor civile în cauză, în particular privind acțiunea civilă înaintată de Verebcean Simion, instanța de apel a conchis că aceasta urmează a fi respinsă, în mod primordial din considerentul că în fapta constatată în privința inculpaților nu au fost cuprinse acțiuni îndreptate împotriva lui Verebcean Simion. Suplimentar, instanța de apel a menționat că justificarea respingerii acțiunii civile nominalizate reiese și din considerentul că apelul declarat de avocatul lui Verebcean Simion a fost declarat peste termen, iar procurorul nu a declarat apel.

Privind solicitările înaintate de partea vătămată Mocanu Sergiu, instanța de apel le-a apreciat critic și a constatat că apelantul în cauză nu a prezentat instanței nici o probă în vederea confirmării pretențiilor înaintate.

Asupra criticii privind încasarea sumei de 1000 lei cu titlu de prejudiciu moral, considerată insuficientă de apelant, instanța de apel a considerat justă soluția primei instanțe și a conchis că încasarea anume a sumei de 1000 lei este echitabilă în raport cu suferințele fizice și psihice ale părții vătămate Mocanu Sergiu.

4.4. Examinând aspectele de fapt și de drept înafara conținutului cererilor de apel, instanța de apel a considerat eronată soluția primei instanțe, prin care s-a dispus încasarea de la inculpați, în beneficiul statului, a sumei de 1431 lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

În acest sens, instanța de apel a constatat că suma de 1431 lei a fost cheltuită pentru efectuarea expertizei medico-legale în cauză și nu poate fi încasată de la inculpați, or conform art. 227 și 229 Cod de procedură penală, reprezintă cheltuieli care se pun în sarcina statului.

5. Decizia instanței de apel a fost cu recursuri ordinare de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Brigai Sergiu, de avocatul Parpalac Aurelia în numele părții vătămate Mocanu Sergiu, de avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion și de inculpați.

5.1. Procurorul – a solicitat casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea ce ține de soluționarea chestiunii privind cheltuielile judiciare, cu menținerea sentinței în partea dată.

În argumentarea cererii depuse, procurorul a invocat următoarele:

- hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția;

- este eronată concluzia privind faptul că prevederile art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală nu stabilesc în mod expres obligația condamnatului să suporte cheltuielile judiciare, or art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală

reglementează posibilitatea eliberării de plata cheltuielilor judiciare în anumite circumstanțe, care nu au fost constatate de către instanța de apel.

5.2. Avocatul Parpalac Aurelia în numele părții vătămate Mocanu Sergiu – a solicitat casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea ce ține de apelul declarat de Mocanu Sergiu, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

În argumentarea cererii depuse, recurentul a invocat următoarele:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și acesta este expus neclar, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;

- menținând pedeapsa stabilită inculpaților sub formă de amendă, instanța de apel a dat o apreciere incorectă criteriilor generale de individualizare a pedepsei prevăzute de art. 75 Cod penal, fără a fi luat în considerație că inculpatul Busuioc Alexandru se caracterizează negativ la locul de trai, are un comportament impulsiv, în adresa acestuia au fost înregistrate plângeri, potrivit revendicării din 16.03.2017 anterior a comis infracțiuni, pentru care a fost condamnat și nu este angajat în câmpul muncii;

- aplicarea unei pedepse prea blânde la caz generează părții vătămate Mocanu Sergiu apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și neîncredere în lege, fapt ce ar duce la consecințe contrare scopului urmărit, acesta deja pe parcursul a mai mult de doi ani de zile își caută dreptatea, lucrând peste hotarele RM, de fiecare dată vine pentru participare la examinarea cauzei, așteptând pronunțarea unei soluții obiective și legale pe caz;

- prima instanță a admis parțial pretenția părții vătămate ce ține de încasarea prejudiciului moral doar în sumă de 1000 lei, aceasta nefiind absolut echitabilă în coraport cu suferințele și înjosirea suportată de către pătimit, soluție care neîntemeiat a fost menținută de către instanța de apel;

- în cadrul examinării cauzei a fost constatată cu certitudine că cheltuielile judiciare suportate de către partea vătămată Mocanu Sergiu constau din cheltuieli de tratament, de deplasare, de eliberare a copiilor documentelor, de asistență juridică, de studiere a materialelor. Astfel, cerințele părții vătămate au fost nejustificate respinse, fără nici un temei legal, acesta urmând în a fi satisfăcute integral. Mocanu Sergiu și-a motivat destul de explicit și întemeiat inclusiv cerința încasării prejudiciului moral în sumă de 60000 lei;

- prin acțiunile inculpaților părții vătămate Mocanu Sergiu i-au fost cauzate suferințe fizice și psihice, fapt ce justifică solicitarea de la instanța de judecată a încasării prejudiciului moral prin echivalent bănesc;

- organul de urmărire penală a cercetat superficial cauza - potrivit materialelor dosarului au fost depuse plângeri de către Mocanu Sergiu, Verebcean Simion, Ghilan Tatiana și Popescu Ecaterina, aceștia fiind recunoscuți ca părți vătămate și audiați în această calitate, dar în finalul întocmirii rechizitorului, episoadele comise de Busuioc Alexandru nu au fost expuse,

părților vătămate menționate nu le-au fost aduse spre cunoștință materialele cauzei penale. Probele nu au fost administrate și apreciate pe deplin, în sensul încadrării corecte a acțiunilor infracționale în privința lui Busuioc Alexandru în sensul agravării acuzării, ori la caz nu se poate înțelege din care considerente a fost tolerată o asemenea situație din partea Procuraturii r-lui Ștefan Vodă.

5.3. Avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion – a solicitat casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea ce ține de respingerea apelului suplimentar al avocatului Zaharia Procopie ca fiind depus peste termen și în partea admiterii, din alt motive decât cele invocate, a apelurilor declarate de părțile vătămate, cu dispunerea rejudecării cauzei.

În argumentarea cererii depuse, recurentul a invocat următoarele:

- inculpaților le-a fost stabilită o pedeapsă prea blândă, inechitabilă, fără luarea în considerație a faptului că inculpatul Busuioc Alexandru se caracterizează negativ la locul de trai, are un comportament impulsiv, în adresa acestuia au fost înregistrate plângeri, potrivit revendicării din 16.03.2017 anterior a comis infracțiuni, pentru care a fost condamnat și nu este angajat în câmpul muncii;

- aplicarea unei pedepse prea blânde la caz generează părții vătămate Verebcean Simion apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și neîncredere în lege, fapt ce ar duce la consecințe contrare scopului urmărit;

- urma să se țină cont de faptul că atât lui Verebcean Simion, cât și lui Mocanu Sergiu drept rezultat al acțiunilor infracționale comise de inculpați le-a fost cauzat un prejudiciu moral considerabil, suferințe psihice și fizice, Verebcean Simion se bucură de autoritate printre cetățenii satului fiind ales în funcția de consilier, dar în urma acțiunilor ilegale ale inculpaților le-a fost știrbită autoritatea printre rândurile cetățenilor, acesta simțind un disconfort sufletesc enorm, insultele și injuriile aduse acestuia în public, manifestate printr-un cinism și obraznicie deosebită, cu aplicarea și a violenței fizice i-au creat o imagine distructivă, discreditoare față de cetățeni;

- în cadrul examinării cauzei a fost constatat cu certitudine că cheltuielile judiciare suportate de către partea vătămată Verebcean Simion constau din cheltuieli de tratament, de deplasare, de eliberare a copiilor documentelor, de asistență juridică, de studiere a materialelor. Astfel, cerințele părții vătămate au fost nejustificat respinse, fără nici un temei legal, acesta urmând în a fi satisfăcute integral. Verebcean Simion și-a motivat destul de explicit și întemeiat inclusiv cerința încasării prejudiciului moral în sumă de 30000 lei;

- acuzatorul de stat nu a formulat învinuirea în privința inculpatului Busuioc Alexandru privind maltratarea lui Verebcean Simion, aceasta urmând în a fi modificată în sensul agravării în cadrul ședinței de judecată la examinarea prezentei cauze penale, fapt care a fost omis.

5.4. Inculpații Busuioc Victor și Busuioc Alexandru – au solicitat casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitați de sub învinuirea adusă.

În argumentarea cererii depuse, recurenții au invocat următoarele:

- este eronată soluția instanței de apel privind respingerea apelului declarat de către inculpați la 25.04.2017 ca depus peste termen, din considerentul că 24.04.2017 era ultima zi de declarare, or ziua de 24.04.2017 era de odihnă, sărbătorindu-se oficial Paștele Blajinilor. În mod corespunzător, constatarea pripită a faptului că apelul inculpaților a fost depus peste termen a rezultat în omisiunea nemotivată a instanței de apel de a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate în apel;

- contrar propriei constatări privind nepronunțarea asupra argumentelor invocate de către inculpați, instanța de apel s-a expus asupra vinovăției inculpaților, copiind declarațiile părților vătămate, precum și ale presupusei părți vătămate Popescu Ecaterina, ultima fiind eronat audiată, or potrivit învinuirii nu au fost incriminate careva acțiuni ilegale în privința ultimei;

- instanța de apel a copiat și declarațiile martorilor Timošenco Anatol, Pelivan Alexandru, Golovcenco Victor și Barbei Oleg, în privința ultimilor doi eronat considerându-le acuzatorii, or aceștia au declarat în favoarea inculpaților și le-au confirmat nevinovăția;

- deși prin sentință a fost exclus episodul privind învinuirea în maltratarea lui Verebcean Simion, nu au fost administrate careva probe pertinente nici privind învinuirea în maltratarea lui Mocanu Sergiu, cu excepția declarațiilor mincinoase ale părților vătămate, care sunt în relații ostile cu inculpații de mai mult timp;

- faptul că pe parcusul desfășurării urmăririi penale nu au fost administrate careva probe ce ar demonstra vinovăția inculpaților a fost confirmat de însăși ofițerul de urmărire penală a SUP a IP Ștefan Vodă, Grigoriev A., care prin raportul pe cauza penală din 28.12.2015 (f.d. 181-191), a înaintat Procurorului r-nului Ștefan Vodă propunerea de a-l scoate de sub urmărire penală pe Busuioc Alexandru din motivul că acțiunile acestuia nu întrunesc elementele infracțiunii, prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, ci se conțin elementele contravenției, prevăzute de art. 354 Cod contravențional, precum și de a-l scoate de sub urmărire penală pe Busuioc Victor din motivul că acțiunile acestuia nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, cu clasarea cauzei penale.

În raportul nominalizat organul de urmărire penală în mod obiectiv și legal a analizat minuțios totalitatea probelor acumulate pe cauza penală și a emis o concluzie legală privind constatarea nevinovăției inculpaților în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, or în realitate inculpații nu au comis careva acțiuni huliganice la 06.07.2015, fapt demonstrat atât la urmărirea penală, cât și în instanța de judecată. Acest raport a fost ignorat de către procuror și de către instanțele de fond și apel.

6. Pe cauză nu a fost depusă referință.

7. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2 lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să îl admită, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, prin casarea ei totală sau parțială, atunci când se constată comiterea unei erori de drept care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale.

Colegiul penal reține că instanța de apel, potrivit prevederilor art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând apelul, urmează să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate în ședința instanței de apel.

Întrucât judecarea apelului constituie o continuare a examinării fondului cauzei, prevederile art. 414 alin. (2) Cod de procedură penală instituie prerogativa instanței de apel de a da o nouă apreciere probelor administrate în fața primei instanțe.

Colegiul penal lărgit atestă temeinicia argumentelor expuse în recursul ordinar declarat de către inculpații Busuioc Victor și Busuioc Alexandru și, în acest context, constată că instanța de apel pripit a statuat că termenul de declarare a apelului, în speță, a expirat la 24.04.2017, iar inculpații au declarat apel la 25.04.2017, adică după expirarea termenului legal.

Colegiul penal lărgit constată că data de 24.04.2017, la care instanța de apel s-a referit ca fiind ultima zi de declarare a apelului, de fapt era zi de sărbătoare nelucrătoare – Paștele Blajinilor, conform art. 111 alin. (1) lit. e) din Codul muncii.

În acest sens, Colegiul penal lărgit atestă că în speță sunt aplicabile prevederile art. 231 alin. (5) Cod de procedură penală, care stabilesc că *dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează*. La caz, prima zi lucrătoare era 25.04.2017, dată la care inculpații legal și în termen au declarat apel.

Reieșind din atestarea unei erori procedurale ireparabile la etapa judecării recursului ordinar, Colegiul penal lărgit va admite recursul ordinar declarat de către inculpați și nu se va expune asupra altor argumente invocate în acest recurs, din considerentul imposibilității verificării acestora prin prisma constatărilor deciziei instanței de apel, or ultimele se rezumă la chestiunea privind termenul de declarare a apelului inculpaților.

Astfel, cauza urmează a fi examinată în fond de către instanța de apel, în scopul respectării drepturilor participanților la proces și examinării tuturor argumentelor invocate în cererile de apel.

În conformitate cu art. 436 din Codul de procedură penală instanța de rejudecare, va urma indicațiile instanței de recurs, examinând apelul declarat de inculpați și apelul suplimentar declarat de avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion care greșit au fost respinse, ca fiind depuse peste termen, apreciind în ansamblu toate argumentele invocate pentru soluționarea justă și obiectivă a cauzei.

În conformitate cu art. art. 338, 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Brigai Sergiu, de către avocatul Parpalac Aurelia în numele părții vătămate Mocanu Sergiu, de către avocatul Zaharia Procopie în numele părții vătămate Verebcean Simion și de către inculpații Busuioc Victor și Busuioc Alexandru, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 ianuarie 2018, în cauza penală în privința lui *Busuioc Victor XXXXX* și *Busuioc Alexandru XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 29 noiembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac